

MORAVANY NAD VÁHOM: Moderná obec s históriou

Hľadáte tip na výlet alebo informácie o okolitých obciach? Možno vás inšpiruje seriál Piešťanského týždňa o potulkách regiónom, v ktorom postupne predstavíme všetky obce nášho regiónu. Predstavíme vám Moravany nad Váhom.

Moravany v číslach

- 2159 - počet obyvateľov
- 1079 ha - rozloha chotára
- 1348 - prvá písomná zmienka
- 1927 - súčasný názov obce

vyrobenú asi 22 800 rokov pred Kristom daroval Hulman neznámemu obchodníkovi, ktorý skutočnosť v dedine starožitnosti. Dnes je plastika plnoštíhlej Venuše z mladšieho paleolitu pýchou Klenotnice Bratislavského hradu.

V Moravanoch sa v minulosti vykonával rozsiahly archeologický výskum, údajne sa našla aj ďalšia plastika ľudskej postavy, ale po nej akoby sa zľahla zem. Tamojší ľudia dokonca tvrdia, že pazúriky zo staršej doby kamennej tu vyrábali ako zemiaky a rozpredávali do celého sveta. Dominantou

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie v kaštieli.

Obecné symboly

Erb pozostáva zo zeleného štítu so strieborným jazdcom - sv. Martinom na koni. Ten drží v pravej ruke meč, ktorým rozpoľuje plášť. Tento svätec je aj patrónom horného kostola, ktorý postavili veriaci v polovici 14. storočia. Pri jazdcovi kľačí strieborný žobrajúci muž - Kristus. Najstaršia pečať je datovaná rokom 1723. V pečatnom poli je podobný symbol ako v erbe obce svätý Martin s mečom a postava žobrajúceho Krista a v kruhopyse je nápis: .S. PAGI.MORAVANKA.A.1723.

Oplatí sa vidieť

V Moravanoch nad Váhom môžete obdivovať spomínaný renesančný kaštieľ, ktorý pred nežnou revolúciou slúžil slovenským umelcom. Dnes sa však za jeho bránu len tak ľahko nedostanete, pretože je verejnosti neprístupný. Nemilosrdne ho obhrýza zub času. Neďaleko kaštieľa sa nachádza dolný Kostol Ružencovej Panny Márie postavený v rokoch 1866-1873. Vzdušnou čiarou asi dvesto metrov od neho sa nachádza horný Kostol sv. Martina, postavený v polovici 14. storočia. Tento svätostánok využívajú tamojší katolícki veriaci len na občasné sviatočné omše. Zaujímavé sú aj drobné sakrálné pamiatky - sochy sv. Jána Nepomuckého a sv. Vendelína. V Moravanoch môžete obdivovať nielen sakrálnu pamiatku a stavby, ale určite sa vám oplatí podniknúť výlet k vodnej nádrži Striebornica, zašliapať si s plecniakom na Výtoky, zažiť futbalový zápas na modernom štadióne, obdivovať automobilových veteránov v tamojšom súkromnom múzeu, prehodiť pár slov

so starými pri fontánke domova dôchodcov alebo ochutnať špeciality, ktoré nájdete v ponuke moravianskych gastro zariadení.

Moravany dnes

V súčasnosti sú Moravany nad Váhom samostatnou, kompletne vybavenou obcou s rozvodom plynu, vodovodom, kanalizáciou a ďalšími inžinierskymi sieťami. V obci je škola, škôlka, domov dôchodcov, dva kostoly, kultúrny dom, futbalové ihrisko, dve multifunkčné ihriská, penzióny, obchodná a reštauračná sieť. Starosta obce Peter Hulman uvádza: „Obec má 128 nájomných bytov,

Starostom Moravian nad Váhom je Peter Hulman.

Prierez históriou

Obec sa rozprestiera na úpätí pohoria Považský Inovec. Po prvýkrát sa o nej zmienil Kráľ Ľudovít I., ktorý daroval hrad a panstvo Tematín, kam patrila aj obec Moravany, magistrovi Mikulášovi Ujlakimu. Ale o histórii tejto členitej dedinky by asi najlepšie vedela rozprávať unikátna soška z mamutoviny - Moravianska Venuša. Našiel ju obyvateľ dedinky - Štefan Hulman Petrech niekedy pred rokom 1930. „Bábiku“

dediny je nádherný renesančný kaštieľ z konca 16. storočia. Tento skvost spolu s dedinou boli v stredoveku i neskôr niekoľkokrát darované, zdedené i dané do zálohy. Majitelia sa striedali. Raz patrila obec Rottalovcom, potom Čákiom, neskôr Motešickým, ktorých vystriedali Bavori Zedwitzovci. Tí vlastnili majetky až do znárodnenia. V roku 1976 boli Moravany zlúčené s Ducovým a Hubinou. V súčasnosti sú samostatnou modernou obcou, ich starostom je už tretie volebné obdobie Peter Hulman.

Moravianski školáci v telocvični základnej školy (2009).

Soška Moravianskej Venuše má takmer 25-tisíc rokov.

rozzrástá sa dvoma smermi. V južnej lokalite Prúdy už stojí 59 nových rodinných domov a 84 nájomných domov. V druhej lokalite, ktorá sa nazýva Bývanie pod lesom, je už 16 rodinných domov a ďalšie sa majú stavať. Komplexnou rekonštrukciou prešiel aj domov dôchodcov, v ktorom našlo sociálne i zdravotné zabezpečenie 38 klientov zo širokého okolia. Pozoruhodnosťou je, že ležiacich pacientov tu ošetrovatelia monitorujú kamerovým systémom, aby im v prípade nutnosti okamžite pomohli. V domove máme aj moderné rehabilitačno-relaxačné centrum. Objekt vyhral hlavnú cenu v súťaži Slovensko bez bariér.“

Na Zedtwitzovskom veľkostatku nachádzali prácu viacerí dedinčania, títo zväzali seno.

Miestni hasiči na súťaži s historickou technikou v Rakoviciach.

V Moravoch sa môžu popýšiť kompletne zrekonštruovanou základnou a materskou školou, ktoré vykurujú pomocou najnovšej

technológie - spaľovaním drevoštiepky. Vodu športujúcim deťom ohrievajú slnečné kolektory. Ročne tým na energiách ušetria tak-

mer 7000 eur. Navyše - každá z desiatich tried základnej školy je vybavená interaktívnou technikou. „Preinvestovali sme tu asi 513 000 eur a schválený máme aj projekt rekonštrukcie centra obce za 790 000 eur,“ podotýka Hulman. „Okolie obecného úradu smerom k parku a kostolu sa v budúcnosti premení na pešiu zónu s novou dlažbou, lavičkami, fontánou, zeleňou i osvetlením. Tiež nás čaká dokončenie atletickej dráhy pre školákov. Stometrová je už hotová, tento rok pribudne ovl,“ dodáva starosta.

Spoločenské vyžitie

V obci je činná nielen telovýchovná jednota, v ktorej sú združení futbalisti, nohejbalisti a stolní tenisti, ale aktívni sú aj miestni dobrovoľní hasiči. Ďalšími orga-

nizáciami sú Jednota dôchodcov a Zväz ťažko telesne postihnutých. Členovia sa schádzajú v hasičskej zbrojnici i telocvični na rôznych akciách a schôdzach.

V revíri pôsobí Poľovnícke združenie Striebornica, sídli tu aj Lesná správa a roľnícke družstvo. Aj tieto organizácie sa podieľajú na rozvoji obce, ktorá každoročne stavia máj, oslavuje Deň matiek, ba začali tu aj s tradíciou pochovávanía basy. Tamojšia mládež s obľubou navštevuje rockové i punk-rockové koncerty v už staršom kultúrnom dome.

S použitím materiálov obce napísala Viera Dusíková

ZAÚJIMAVOSTI

■ Zahraničný investor tu uvažuje o výstavbe rozsiahlej kúpeľno-rekreačnej zóny. V súčasnosti však pripravený projekt stagnuje v dôsledku svetovej hospodárskej krízy.

■ V Moravoch majú moderný športový areál, postavený podľa najprísnejších kritérií. Sformoval sa tu silný futbalový kolektív, ktorý hrá druhú ligu. Zásľuhu na tom má bývalý vynikajúci hráč a neskôr prezident klubu Igor Kírka.

■ Žije tu slovenská bežecká legenda Anton Javorka - maratónec, olympionik, 13-násobný reprezentant ČSSR, zakladateľ Piešťanských hier, Silvestrovského behu a celoslovenskej olympiády Kalokagatia.

■ K moravianskym rodákom patrila významný horolezec Vladimír Plulík (1963-2008), ktorý vystúpil v roku 1998 severnou cestou na najvyššiu horu sveta Mount Everest bez použitia kyslíka. Tento obdivuhodný a vzácny človek zahynul v pohorí Karakoram - pri zostupe z vrchu Broad Peak. (vd)

V MÚZEU MÁ TRI PACKARDY

V Moravoch nad Váhom už niekoľko rokov jestvuje súkromné Múzeum historických vozidiel. Jeho vlastník, bývalý zamestnanec piešťanskej Tesly - Ján Horňák - jazdil 19 rokov na motokárach ako reprezentant Československa. Už vtedy vyrábal vo svojom voľnom čase motokáry, ale i súčiastky do motorov a opravoval aj autá. Peniaze, ktoré zarobil, investoval do milovaných motokár. Vyrobil si špičkové vozidlá, vďaka ktorým bol najrýchlejší. Stal sa z neho trojnásobný majster Slovenska. Po revolúcii si Ján Horňák založil strojársku firmu, a keď sa mu začalo dariť, zohnal si prvý veterán - Feliciu z roku 1960.

„V decembri 2006 som otvoril Múzeum historických vozidiel a dnes vlastním tri Packardy, ale aj luxusné americké autá,“ prezradil nám tento úspešný veteránista. V jeho múzeu sa nachá-

Ján Horňák (druhý sprava) predstavuje historické vozidlá delegácii vedenej europoslancem Sergejom Kozlíkom.

dza aj pretekárska Škoda 130 RS, ba parkuje tu tiež auto, v ktorom sa vozil Stalin, americký prezident či iní významní diplomati a politici. Súčasťou múzea je autodielnia. Ján Horňák je organizá-

torom Piešťanských zlatých stúž s prehliadkou historických vozidiel Concours d'élégance a zúčastňuje sa pretekov Slovenského pohára historických vozidiel.

V. Dusíková